

FIKİH OKUMALARI DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

Ankara
2014

1. GİRİŞ

Fıkıh, İslami ilimlerin en önemli disiplinlerinden birini teşkil etmektedir. Müslümanların kendi dinlerini, kaynakları ışığında nasıl yaşayacakları hususunda çözümler üretmek üzere geliştirilmiş bir ilim dalı olan fıkıh, günümüzde de Müslüman fert ve topluluklar için hayati bir öneme sahiptir. İmam-Hatip Lisesi öğrencilerinin gerek çağdaş dünya içinde yaşayan bir fert olarak, gerekse yaşadığı toplumda İslam dini hakkında insanların kendisine başvuracağı bir rehber sıfatıyla en çok muhatap kalacağı problemlerin büyük kısmı fıkıh ilminin sınırları içinde yer almaktadır.

“Fıkıh Okumaları” dersinin içeriğini, Fıkıh ilminin temel boyutlarını temsil eden alanlar oluşturmaktadır. Fıkıh Okumaları dersinin birkaç farklı işlevi bulunmaktadır. Bunların başında fıkıh alanında günümüz insanının en çok karşılaştığı problem başlıkları hakkında öğrencilere yeterli bilgi vermek gelmektedir.

2. GENEL AMAÇLAR

Fıkıh Okumaları dersini alan öğrenciler;

1. Fıkıhın insan hayatını kuşatan, bireysel ve toplumsal sorunlar için çözümler ortaya koyan bir ilim olduğunu kavrar.
2. Fıkıhın, tarihî gelişimini ana hatlarıyla özetler.
3. Günümüz Müslümanlarının sıklıkla karşılaştığı problemleri açıklar.
4. Modern dünyada ortaya çıkan problemlerin Fıkıh ilmi içinde nasıl ele alındığı hakkında anlayış geliştirir.
5. Fıkıh ilmine dair problemlerle karşılaştığında hangi kaynaklardan yararlanması gerektiğini ve nasıl bir yaklaşım sergileyeceğini bilir.
6. Öğrenciler geniş kapsamlı bir ilmihal bilgisi edinir.

3. PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN İLKELER

1. Fıkıh Okumaları dersinin alt yapısını, Temel Dinî Bilgiler, Fıkıh, Tefsir, Hadis ve diğer meslek dersleri oluşturmaktadır. Bu nedenle, Fıkıh Okumaları dersinin amacına ulaşabilmesi için ünite içeriklerinin Temel Dinî Bilgiler ve Fıkıh derslerinin ilgili üniteleriyle bağı kurulmalıdır.

2. Üniteler işlenirken öğrencilerin yaş, genel kültür ve dinî bilgi seviyeleri dikkate alınmalıdır.

3. Ünite ve konular işlenirken kazanımları gerçekleştirmeye yönelik Türkçe fıkıh metinlerine de yer verilecektir.

4. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme; programın genel amaçları, kazanımları, içeriği, öğrenme-öğretme süreciyle birlikte dinamik bir bütünün önemli bir parçasıdır. Fıkıh Okumaları dersinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme etkinlikleri öğrencilerin ilgili temel kavram ve ilkeleri anlama düzeylerini ölçmenin yanında, öğrencilerin sahip oldukları değerleri ve aktif katılım becerilerini de ölçmeye yönelik olmalıdır. Bu nedenle ölçme değerlendirme etkinlikleri, öğrenme-öğretme sürecinin başlangıcında öğrenme etkinlikleriyle birlikte planlanmalıdır.

Ölçme ve değerlendirme süreci hazırlanırken temel ilkelere hareket edilmelidir. Bu temel ilkeler amaç ve kazanımlarla uyumlu olma, öğrenme-öğretme süreciyle bütünlük sağlama (Süreci değerlendirme), ölçme araçlarıyla çeşitlilik oluşturma, kendini değerlendirme ve bireysel farklılıklardır.

Fıkıh Okumaları dersinde ölçme ve değerlendirme yapılırken kısa cevaplı, çoktan seçmeli, doğru-yanlış, eşleştirmeli somlardan oluşan testler kullanabileceği gibi performans dayalı değerlendirme yapmak için açık uçlu sorular, tartışma, sunular ve gözlem formları kullanılabilir. Ayrıca öğrenme süreçleri hakkında bilgi edinmek ve onlara dönüt vermek amacı ile öğrencilerle görüşmeler yapılabilir, öğrencilerin kendilerini ve akranlarını değerlendirmelerine fırsat verilebilir. Sadece öğrenme ürünü değil, öğrenme süreçleri de değerlendirilir. Değerlendirmedeki bu değişiklikler birçok açıdan öğrencilerin öğrenme konusunda sorumluluk sahibi olmasını ve öğrendiklerin farkında olmalarını sağlar.

Öğretmenler bazen öğrencilerin, sınavlarında veya ödevlerinde sergilediklerinden daha fazlasını bildiklerine inanırlar. Bu sorunu aşmak için öğretmenlerin, öğrencilerin başarısını değerlendirmede birkaç yöntemi birlikte kullanması gerekir. Bu durum her öğrenciye ne bildiğini gösterme konusunda daha fazla şans tanır. Öğretmenin de birkaç aracı birlikte kullanarak öğrencinin ne bildiğini ve ne yapacağını bilmesi bu konuda kendine daha fazla güven duymasını sağlayabilir.

5. FIKİH OKUMALARI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ
ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

	ÜNİTELER	KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	FIKİH OKUMALARINA GİRİŞ	7	8
2.	TEMİZLİK VE NAMAZ	7	14
3.	ORUÇ, ZEKÂT VE HAC	15	14
4.	İSLAMDA AİLE	5	12
5.	GÜNLÜK HAYAT VE İKTİSAT	8	14
6.	TEKNOLOJİ VE TIP	3	10
	TOPLAM	45	72

6. FIKİH OKUMALARI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTE VE KONULARI

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE	6. ÜNİTE
FIKİH OKUMALARINA GİRİŞ	TEMİZLİK VE NAMAZ	ORUÇ, ZEKÂT VE HAC	İSLAMDA AİLE	GÜNLÜK HAYAT VE İKTİSAT	TEKNOLOJİ VE TIP
<p>1. Fıkıh Okumaları Dersinin Amacı ve Önemi</p> <p>2. Fıkıh ve Güncel Hayat</p> <p>3. İctihat</p> <p>3.1. Hz. Peygamber ve Sahabe Döneminde İctihat</p> <p>3.2. Tabiîn Döneminde İctihat</p> <p>3.3. Mezhepleşme Süreci ve Dört Fıkıh Mezhebinin Gelişmesi</p> <p>3.4. Fakihlerin İhtilaf Sebepleri</p> <p>3.5. Mezhep ve Taklit</p> <p>4. Fetva ve Kaza</p>	<p>1. Temizlik</p> <p>2. Namaz</p> <p>2.1. Namaz Vakitleri</p> <p>2.2. Namaz Türleri</p> <p>2.3. İmamet ve Cemaat</p> <p>2.4. Seferilikte Namaz</p> <p>2.5. Namazla İlgili Diğer Hükümler</p>	<p>1. Oruç</p> <p>1.1. Oruç ile İlgili Kavramlar</p> <p>1.2. Oruç Türleri</p> <p>1.3. Oruçla İlgili Hükümler</p> <p>2. Zekât</p> <p>2.1. Zekât ile İlgili Kavramlar</p> <p>2.2. Zekât ile İlgili Hükümler</p> <p>2.3. Sadaka Çeşitleri</p> <p>3. Hac</p> <p>3.1. Hac ile İlgili Kavramlar</p> <p>3.2. Hac ile İlgili Hükümler</p> <p>3.3. Umre</p> <p>4. Kurban</p> <p>4.1. Kurban Çeşitleri</p> <p>4.2. Kurban ile İlgili Hükümler</p>	<p>1. Fıkıh Açısından Aile</p> <p>1.1. İslam'ın Aile Kurumuna Verdiği Önem</p> <p>1.2. Aile Kurumunu Tehdit Eden Unsurlar</p> <p>2. Evlilikle İlgili Hükümler</p> <p>2.1. Evlilik Öncesi Görüşme ve Nişan</p> <p>2.2. Nikâhın Tanımı ve Hükümü</p> <p>2.3. Nikâh Akdinin Unsurları ve Şartları</p> <p>2.4. Evlenme Engelleri</p> <p>2.5. Evlenmenin Hukuki Sonuçları</p> <p>3. Nikâh Akdinin Son Ermesi: Boşanma</p> <p>3.1. Boşanmanın Hükümü</p> <p>3.2. Boşanmada Başvurulan Yöntemler</p> <p>3.3. Boşanmanın Hukuki Sonuçları</p> <p>4. Aile Bireylerinin Hak ve Sorumlulukları</p>	<p>1. Yiyecek ve İçecekler</p> <p>1.1. Beslenmede İslamî Ölçüler</p> <p>1.2. Yiyecek ve İçeceklerde Helaller - Haramlar</p> <p>2. Zararlı Alışkanlıklar</p> <p>3. Giyim ve Tesettür</p> <p>4. Sanat, Spor ve Eğlence</p> <p>4.1. Resim</p> <p>4.2. Spor</p> <p>4.3. Müzik</p> <p>4.4. Oyun ve Eğlence</p> <p>5. İslam'da Mülkiyet ve İktisadın Temel Esasları</p> <p>6. Meşru Mal Edinme Yolları</p> <p>7. Haksız Kazanç</p> <p>7.1. Hırsızlık</p> <p>7.2. Gasp</p> <p>7.3. Faiz</p> <p>7.4. Kumar</p> <p>7.5. Rüşvet</p> <p>7.6. Hile</p> <p>7.7. Karaborsacılık</p>	<p>1. Çevre</p> <p>2. Teknoloji</p> <p>3. Tıp</p> <p>3.1. Organ Nakli</p> <p>3.2. Ötanazi</p> <p>3.3. Beyin Ölümü</p> <p>3.4. Plastik Cerrahi</p> <p>3.5. Bebeğin Oluşumunda Yeni Tıp Teknolojileri</p> <p>3.6. Kürtaj</p>

7. FIKİH OKUMALARI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTE KONULARI, KAZANIMLAR VE AÇIKLAMALARI

FIKİH OKUMALARI DERSİ			
1. ÜNİTE	KONULAR	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
FIKİH OKUMALARINA GİRİŞ	<ol style="list-style-type: none">1. Fıkıh Okumaları Dersinin Amacı ve Önemi2. Fıkıh ve Güncel Hayat3. İctihat<ol style="list-style-type: none">3.1. Hz. Peygamber ve Sahabe Döneminde İctihat3.2. Tabiîn Döneminde İctihat3.3. Mezhepleşme Süreci ve Dört Fıkıh Mezhebinin Gelişmesi3.4. Fakihlerin İhtilaf Sebepleri3.5. Mezhep ve Taklit4. Fetva ve Kaza	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none">1. Fıkıh Okumaları dersinin amacını ve önemini kavrar.2. Fıkıhın kaynaklara dayanarak çağdaş hayata dair öneriler getirdiğini fark eder.3. İctihat kavramını ve fıkıh hükümlere ulaşmada takip edilen yöntemleri kavrar.4. Fikhî mezheplerin anlamını, İslamî ilimler içindeki önemini kavrar.5. Fakihlerin ihtilaf sebeplerini açıklar.6. Hangi durumlarda başka bir mezhebin taklit edilmesi gerektiği konusunda bilgi sahibi olur.7. Fıkıhta fetva ve kaza kavramlarını açıklayarak aralarındaki farkları söyler.	<ol style="list-style-type: none">4. kazanım işlenirken dört mezhep imamının ve fıkıh alanında temayüz etmiş belli başlı fakihlerin kısa hayat hikâyelerine değinilecektir.2. Kazanım işlenirken fıkıh usulünün anlamı ve işlevi üzerinde durulacaktır.5. kazanım işlenirken ayetlerle ömекlendirilecektir.

FIKİH OKUMALARI DERSİ

2. ÜNİTE	KONULAR	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
TEMİZLİK VE NAMAZ	<ol style="list-style-type: none">1. Temizlik2. Namaz<ol style="list-style-type: none">2.1. Namaz Vakitleri2.2. Namaz Türleri2.3. İmamet ve Cemaat2.4. Seferilikte Namaz2.5. Namazla İlgili Diğer Hükümler	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none">1. Temizliğin çeşitleri ve gerçekleştirme şartlarını açıklar.2. İslam'ın getirdiği dinî temizlik kuralları ile sağlığa uygunluk kuralları arasında ilişki kurar.3. Namazın vaktinde ve cemaatle kılınmasının önemini kavrar.4. Namazın çeşitlerini açıklar.5. İmamet ve cemaat hakkında gerekli kuralları kavrar.6. Seferilikte namazla ilgili hükümleri açıklar.7. Namazla ilgili güncel hükümleri açıklar.	<ol style="list-style-type: none">1. kazanım işlenirken kadınlara ait özel hallerde değinilecektir.4. Kazanım işlenirken kaza namazına da değinilecektir.7. kazanım işlenirken kıraat, teravih, namazların kasr ve cemi, cuma namazı, zuhr-i ahir namazı ve kutuplarda namaz gibi güncel hükümlere yer verilecektir.

FIKİH OKUMALARI DERSİ

3. ÜNİTE	KONULAR	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ORUÇ, ZEKÂT VE HAC	<ol style="list-style-type: none">OruçOruç ile İlgili Kavramlar<ol style="list-style-type: none">Oruç TürleriOruçla İlgili HükümlerZekât<ol style="list-style-type: none">Zekât ile İlgili KavramlarZekât ile İlgili HükümlerSadaka ÇeşitleriHac<ol style="list-style-type: none">Hac ile İlgili KavramlarHac ile İlgili HükümlerUmreKurban<ol style="list-style-type: none">Kurban ÇeşitleriKurban ile İlgili Hükümler	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none">Oruçla ilgili kavramları açıklar.Oruç çeşitlerini sıralar.Oruçla ilgili hükümleri açıklar.Zekâtla ilgili kavramları açıklar.Zekâtla ilgili hükümleri açıklar.Sadaka türlerini sıralar.Zekât ve sadaka arasındaki farkı ayırt eder.Zekâtın bireysel ve toplumsal faydalarını açıklar.Hacla ilgili kavramları açıklar.Hacla ilgili hükümleri açıklar.Umre ile hac arasındaki benzerlik ve farklılıkları ayırt eder.Haccın birey ve toplum üzerindeki etkilerini fark eder.Kurban çeşitlerini açıklar.Kurban ile ilgili hükümleri açıklar.Kurbanın bireysel ve toplumsal hayattaki önemini kavrar.	<p>Ünite konuları işlenirken güncel sorunlara yönelik hükümlere de yer verilecektir.</p>

FIKİH OKUMALARI DERSİ

4. ÜNİTE	KONULAR	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
İSLAMDA AİLE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fıkıh Açısından Aile <ol style="list-style-type: none"> 1.1. İslam'ın Aile Kurumuna Verdiği Önem 1.2. Aile Kurumunu Tehdit Eden Unsurlar 2. Evlilikle İlgili Hükümler <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Evlilik Öncesi Görüşme ve Nişan 2.2. Nikâhın Tanımı ve Hükümü 2.3. Nikâh Akdinin Unsurları ve Şartları 2.4. Evlenme Engelleri 2.5. Evlenmenin Hukuki Sonuçları 3. Nikâh Akdinin Son Ermesi: Boşanma <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Boşanmanın Hükümü 3.2. Boşanmada Başvurulan Yöntemler 3.3. Boşanmanın Hukuki Sonuçları 4. Aile Bireylerinin Hak ve Sorumlulukları 	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İslam'da evlilik ve aile hayatının önemini fark eder. 2. Aile kurumunu tehdit eden unsurları açıklar. 3. Evlilikle ilgili hükümleri açıklar. 4. Nikâh akdinin hangi durumlarda ve nasıl sona erdiği hakkında farkındalık kazanır. 5. Aile bireylerinin birbirlerine karşı görev ve sorumluluklarının farkında olur. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. kazanım işlenirken İslam dinine göre ailenin karakteristikleri ve nikâh akdi ele alınacaktır. 3. kazanım işlenirken nikâhta aleniyet ve devamlılık, nişan, imam nikâhı-resmi nikâh, mehir, nafaka vb. konularla ilgi güncel hükümlere de yer verilecektir. 4. kazanım işlenirken süt kardeşliği, kinayeli ve sarîh boşanma, sünnî ve bid'î talak, iddet, iddet nafakası ve velayet konularına değinilecektir.

FIKİH OKUMALARI DERSİ

5. ÜNİTE	KONULAR	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
GÜNLÜK HAYAT VE İKTİSAT	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yiyecek ve İçecekler <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Beslenmede İslamî Ölçüler 1.2. Yiyecek ve İçeceklerde Helaller - Haramlar 2. Zararlı Alışkanlıklar 3. Giyim ve Tesettür 4. Sanat, Spor ve Eğlence <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Resim 4.2. Spor 4.3. Müzik 4.4. Oyun ve Eğlence 5. İslam'da Mülkiyet ve İktisadın Temel Esasları 6. Meşru Mal Edinme Yolları 7. Haksız Kazanç <ol style="list-style-type: none"> 7.1. Hırsızlık 7.2. Gasp 7.3. Faiz 7.4. Kumar 7.5. Rüşvet 7.6. Hile 7.7. Karaborsacılık 	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İslam'ın beslenme ve sağlık konusundaki yaklaşımını açıklar. 2. Yiyecek ve içeceklerde helal ve haram olma şartlarını ana hatlarıyla kavrar. 3. İslam'ın zararlı alışkanlıklar konusundaki yaklaşımını açıklar. 4. İslam dininin, giyim ve tesettürle ilgili yaklaşımını açıklar. 5. İslam dininin, sanat, spor ve eğlence ile ilgili yaklaşımını açıklar. 6. İslam'da mülkiyet ve iktisadın temel esaslarını açıklar. 7. İslam açısından meşru olan mal edinme yollarını kavrar. 8. İslam dininin haksız kazanç çeşitleri ile ilgili yaklaşımını açıklar. 	<p>Bu ünitenin tüm kazanımları işlenirken günlük hayatta karşılaşılan meseleler, sorular, sorunlar örneklerle ele alınacaktır.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. kazanım işlenirken eti yenen ve yenmeyen hayvanlar konusuna da yer verilecektir. 5. kazanım işlenirken şans oyunları konularına yer verilecektir. 6. kazanım işlenirken İslam iktisadının fakirliğe getirdiği çözüm önerilerine değinilecektir. 7. kazanım işlenirken telif, patent, ihtira vb. haklara temas edilecektir.

FIKİH OKUMALARI DERSİ

6. ÜNİTE	KONULAR	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
TEKNOLOJİ VE TIP	<ol style="list-style-type: none">1. Çevre2. Teknoloji3. Tıp<ol style="list-style-type: none">3.1. Organ Nakli3.2. Ötanazi3.3. Beyin Ölümü3.4. Plastik Cerrahi3.5. Bebeğin Oluşumunda Yeni Tıp Teknolojileri3.6. Kürtaj	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none">1. İslam dininin çevre problemlerine yönelik yaklaşımını açıklar.2. Teknolojik gelişme ile ortaya çıkan dinî sorunları ve çözüm önerilerini açıklar.3. Gelişen tıp bilimine paralel olarak ortaya çıkan meseleleri dinî açıdan yorumlar.	<ol style="list-style-type: none">2. kazanım işlenirken teknolojik gelişmelerin hükümlere etkisi üzerinde durulacaktır.3. kazanım işlenirken hayat hakkı ve korunması konulan üzerinde durulacaktır.

FIKİH OKUMALARI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	2
2. Genel Amaçlar	2
3. Programın Uygulanmasına İlişkin İlke ve Açıklamalar	2
4. Ölçme ve Değerlendirme	3
5. Fıkıh Okumaları Dersi Öğretim Programının Üniteleri, Kazanım Sayıları ve Süreleri	4
6. Fıkıh Okumaları Dersi Öğretim Programı Ünite ve Konuları	5
7. Fıkıh Okumaları Dersi Öğretim Programının Ünite Konuları, Kazanımlar ve Açıklamaları	6

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü

Fıkıh Okumaları Dersi Öğretim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 07.05.2014 tarih ve 34 sayılı kurul kararı ile Anadolu İmam Hatip Liselerinde 2014-2015 Eğitim ve Öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.